

Sygn. akt **V Ca 1011/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Łukaszuk (spr.)
Sędziowie:	SO Joanna Machoń SR del. Wiesława Śmich
Protokolant:	st. sekr. sąd. Małgorzata Żurad-Roś

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. S. i I. S. (1)

przeciwko (...) Bank S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Woli w Warszawie

z dnia 21 listopada 2017 r., sygn. akt I C 3530/16

- zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten sposób, że oddała powództwo oraz w punkcie trzecim w ten sposób, że wskazaną w nim kwotę 1.219,32 (jeden tysiąc dwieście dziewiętnaście 32/100) złotych podwyższa do kwoty 2.408,50 (dwa tysiące czterysta osiem 50/100) złotych;
- zasądza od M. S. i I. S. (1) na rzecz (...) Bank S.A. w W. kwotę 1.394 (jeden tysiąc trzysta dziewięćdziesiąt cztery) złote tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Sygn. akt V Ca 1011/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 28 czerwca 2016 r. M. S. i I. S. (1) wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od (...) Bank S.A. w W. kwoty 34.316,76 zł wraz odsetkami ustawowymi: od kwoty 20.469,55 zł od dnia 28 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty, od kwoty 6.916,39 zł od dnia 2 września 2013 r. do dnia zapłaty i od kwoty 6930,82 zł od dnia 2 września 2014 r. do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania według norm przepisanych.

Nakazem zapłaty z dnia 14 lipca 2016 r. wydanym w postępowaniu upominawczym o sygn. I Nc 4885/16 Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym dla Warszawy Woli

w Warszawie orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Sprzeciw od powyższego nakazu wywiódł pozwany (...) Bank S.A. w W.. Zaskarżając ww. orzeczenie w całości wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania według norm przewidzianych.

Następnie pismem z dnia 25 kwietnia 2017 r. powodowie rozszerzyli powództwo, wnosząc dodatkowo o zasądzenie solidarnie na ich rzecz od pozwanego kwoty 2533,03 CHF wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 lutego 2017 r. do dnia zapłaty z tytułu naliczonych odsetek od doliczonych do salda kredytu składek ubezpieczeniowych, z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy w ramach Programu (...).

W toku postępowania strony podtrzymały powyżej zaprezentowane stanowiska.

Wyrokiem z dnia 21 listopada 2017 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli w W.: 1. zasądził od (...) Bank S.A. w W. solidarnie na rzecz M. S. i I. S. (1) kwotę 2533,03 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 5 maja 2017 r. do dnia zapłaty; 2. oddalił powództwo w pozostałej części; 3. zasądził od M. S. i I. S. (1) na rzecz (...) Bank S.A. w W. po 1219,32 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie było wynikiem następujących ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego:

W dniu 25 lipca 2008 r. po konsultacji z pracownikiem Banku (...) złożyli w Oddziale (...) w Ł. wniosek o zawarcie umowy kredytu hipotecznego, w którym m.in. wnioskowali o zawarcie umowy ubezpieczenia na życie w Towarzystwie (...) S.A. na okres 2 lat oraz ubezpieczenia nieruchomości i ruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych zawartego w (...) SA. Dodatkowo wybrali sposób wnoszenia opłaty składek w całym okresie uczestnictwa w Programie (...) poprzez doliczenie składek za ubezpieczenie do kwoty kredytu. Powyższy wybór finansowania składki wynikał z braku środków na poniesienie tych kosztów qw chwili zawarcia umowy kredytu.

W dniu 28 lipca 2008 r. I. S. (1) i M. S. złożyli deklarację zgody na objęcie ochroną ubezpieczeniową na podstawie Umowy Grupowego na życie (...) Banku SA z dnia 29 kwietnia 2005r. przystąpienia do ubezpieczenia na życia kredytobiorców Towarzystwa ubezpieczeń. Ubezpieczyciel został im narzucony w decyzji kredytowej i był warunkiem udzielenia kredytu.

Centrala Banku przygotowała projekt umowy na podstawie wniosku kredytowego, na treść którego powodowie mieli wpływ jedynie w zakresie swoich danych osobowych oraz wysokości oprocentowania. Wykreślenia postanowień zawartych w tekście umowy dokonane zostały jeszcze przed przedstawieniem jej do podpisu powodom. Treść umowy powodowie otrzymali do zapoznania na tym samym spotkaniu tuż przed jej podpisaniem.

W dniu 14 sierpnia 2008r. (...) Bank S.A. (...) w K. (dalej zwany: „Bankiem”) oraz I. S. (1) i M. S. (dalej zwani: „Kredytobiorcami”) zawarli umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF, na mocy której Bank udzielił Kredytobiorcom kredytu w kwocie 386.030,32 zł indeksowanego kursem CHF (równowartość w dniu zawarcia umowy – 199.498,87 CHF), kredytobiorcy zaś zobowiązali się do jego zwrotu w 480 miesięcznych ratach równych kapitałowo odsetkowych o wartości w dniu zawarcia umowy 1.078,26 CHF.

W § 3 umowy zatytułowanym „Zabezpieczenie spłaty kredytu”, jako zabezpieczenie kredytu wskazane zostało m.in. ubezpieczenie spłaty kredytu na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy w TU na (...) S.A. przez okres pierwszych dwóch lat. Dodatkowo w § 4 umowy, kredytobiorcy wyrazili zgodę na uczestnictwo w programie (...) m.in. w ramach ubezpieczenia spłaty kredytu na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy w wysokości składki za pierwsze dwa lata ubezpieczenia w kwocie 15.441,21 zł. Nadto w § 19 umowy zatytułowanym (...) wskazano, iż

uczestnictwo w programie (...) jest dobrowolne. W kolejnych latach opłata za uczestnictwo w programie – w zakresie ubezpieczenia spłaty kredytu

na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy – równa jest wysokości za każde 12 miesięcy w kolejnych latach trwania ubezpieczenia 1% kwoty kredytu pozostałej do spłaty w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającym odnowienie ubezpieczenia. Ochrona ubezpieczeniowa kontynuowana jest w dalszych latach trwania umowy ubezpieczeniowej, jeżeli przed upływem okresu ubezpieczenia Kredytobiorca nie złoży pisemnego oświadczenia o rezygnacji z ochrony ubezpieczeniowej. § 19 ust. 6 umowy zakładał natomiast, że kredytobiorca wyraża zgodę, aby wszelkie koszty i opłaty związane z Programem (...) w trakcie uczestnictwa w Programie były doliczane do kwoty kredytu w trybie podwyższenia bieżącego salda kredytowego, a w przypadku ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych do raty spłaty.

Od dnia wypłaty kredytu M. S. i I. S. (2) objęci zostali ochroną ubezpieczeniową ubezpieczeniem grupowym na życie kredytobiorców.

W toku trwania w.w. umowy kredytu hipotecznego Bank w ramach programu (...) doliczył do kwoty kredytu w trybie podwyższenia bieżącego salda kredytowego składki ubezpieczeniowe z tytułu ubezpieczenia na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy w wysokości:

- 1) 6.218,34 zł (2.159,37 CHF) za okres od 2 września 2010r. do 1 września 2011 r.;
- 2) 7.272,28 zł (2.025,87 CHF) za okres od 2 września 2011r. do 1 września 2012 r.;
- 3) 6.978,93 zł (2018,72 CHF) za okres od 2 września 2012r. do 1 września 2013 r.;
- 4) 6.916,39zł (2015,50 CHF) za okres od 2 września 2013r. do 1 września 2014 r.;
- 5) 6.930,82 zł (2008,53 CHF) za okres od 2 września 2014r. do 1 września 2015 r.

(...) Bank S.A. w W. w okresie od 6 września 2010r. do dnia 31 grudnia 2016r. naliczył i pobrał odsetki od części kapitału dotyczącego składek ubezpieczeniowych z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy w ramach programu (...) w kwocie 2533,03 CHF.

(...) Bank S.A. w W. dokonał wpłat na rzecz Towarzystwa (...) S.A. we W. tytułem objęcia ochroną ubezpieczeniową powodów z tytułu polisy nr (...) następujące składki:

- 1) za okres od 2 września 2010r. do 1 września 2011 r. 6.218,34 zł (2x 3109,17 zł) ;
- 2) za okres od 2 września 2011r. do 1 września 2012 r. 7.272,28 zł (2x 3636,14 zł);
- 3) za okres od 2 września 2012r. do 1 września 2013 r. 6.978,93 zł (2x 3489,47 zł);
- 4) za okres od 2 września 2013r. do 1 września 2014 r.6.916,39zł (2x 3458,20 zł);
- 5) za okres od 2 września 2014r. do 1 września 2015 r. 6.930,82 zł (2x 3465,41 zł)

Pismem z dnia 16 lutego 2016r. M. S. i I. S. (1) wezwali Bank do zapłaty kwoty 10.227,99 CHF, tytułem doliczonej do bieżącego salda kredytowego sumy jako składki ubezpieczeniowej z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy na podstawie zapisów łączącej strony umowy, które uznane zostały przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone klauzule umowne w sprawie o sygn. XVII AmC 728/09.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, zeznań powodów oraz częściowo zeznań świadka D. T.. Sąd Rejonowy odmówił wiary niepoświadczonym za zgodność z oryginałem dokumentom w postaci pism kierowanych do powoda przez pozwanego z dnia 18 września 2012 r. z harmonogramem spłat oraz z dnia 9 września 2014 r. z harmonogramem spłat oraz dowodami nadania. Faktom otrzymania tokowych pism powodowie bowiem zaprzeczyli.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Na wstępie rozważań prawnych Sąd Rejonowy wskazał, że powodowie w niniejszej sprawie dochodzili należności z tytułu naliczonych im składek ubezpieczeniowych przez pozwanego z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy oraz naliczonych odsetek, z uwagi na zwiększenie salda kredytu hipotecznego wobec doliczenia tychże składek do w.w. salda. Swoje żądanie wywodzili z faktu stwierdzenia abuzywności przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów § 19 ust 6 łączącej strony umowy o treści - „Kredytobiorca wyraża zgodę, aby wszelkie koszty i opłaty związane z Programem (...) w trakcie uczestnictwa w Programie były doliczane do kwoty kredytu w trybie podwyższenia bieżącego salda kredytowego, a w przypadku ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych do raty spłaty.” Uznając zatem powyższe postanowienie za nieważne (ex tunc) wnieśli o zwrot całości składek ubezpieczeniowych doliczonych do kredytu wraz z naliczonymi od nich odsetkami w trybie podwyższenia bieżącego salda kredytowego.

Dokonując incydentalnej oceny przedmiotowego wzorca umownego Sąd Rejonowy uznał, iż wyżej przytoczone postanowienie umowne zawarte w § 19 ust. 6 umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 14 sierpnia 2008 r. stanowi klauzulę niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ k.c., zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione z nim indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Sąd Rejonowy podniósł, że bezspornym było między stronami, iż powodowie zawarli przedmiotową umowę jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. Spór natomiast w przeważającej części sprowadzał się do rozstrzygnięcia kwestii indywidualnego uzgodnienia § 19 ust 6 umowy. Pozwany bowiem podniósł, iż zapis ten został między stronami indywidualnie uzgodniony, bowiem we wniosku kredytowym z dnia 25 lipca 2008 r. powodowie w zakresie wyboru sposobu wnoszenia opłaty w całym okresie uczestnictwa w Programie (...) za wszystkie wskazane we wniosku ubezpieczenia wnioskowali o doliczenie składek za ubezpieczenia do kwoty kredytu. Z powyższą konstatacją Sąd Rejonowy nie zgodził się zwracając uwagę na niejednoznaczność pojęć wynikających z formularza wniosku kredytowego, które w tym wypadku zgodnie z art. 385 § 2 k.c. należy tłumaczyć na korzyść konsumentów. W formularzu – wniosku kredytowym - pozwany posługuje się bowiem pojęciem opłat w zakresie składanych przez powodów deklaracji co do sposobu dokonywania wpłat na poczet składek ubezpieczeniowych. Nadto brak jest wyraźnego wskazania okresu, którego dotyczy zobowiązanie doliczenia składek do salda kredytu.

Mając zatem na uwadze powyższe wątpliwości interpretacyjne, Sąd Rejonowy podzielił stanowisko powodów, iż ich wnioski o doliczenie składek na ubezpieczenie do kwoty kredytu dotyczyły jedynie składek ubezpieczeniowych warunkujących zawarcie umowy kredytu, o których mowa była we wniosku kredytowym – na okres w nim wskazany. Wniosek ten nie dotyczył natomiast przyszłych składek z tytułu przedłużenia objęcia ochroną ubezpieczeniową powodów ponad okres wskazany w § 4 umowy, a wynikający z zapisów § 19 umowy. W konsekwencji Sąd Rejonowy przyjął, iż przedmiotowy zapis § 19 ust. 6 łączącej strony umowy, nie został z powodami indywidualnie uzgodniony. Pozwany bowiem – pomimo spoczywania w tym zakresie na nim ciężaru dowodu zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c. – okoliczności tej nie wykazał. Zaś przeprowadzone postępowanie dowodowe jednoznacznie wskazało, iż kredytobiorcy nie mieli wpływu na oferowane przez bank warunki umowy, poza możliwą do negocjacji prowizją banku. Pozostałe zaś warunki umowy narzucane były przez centralę Banku w decyzji kredytowej. Wola konsumentów ograniczała się przy tym jedynie do możliwości zawarcia umowy kredytu, bądź też rezygnacji z jej podpisania.

Zdaniem Sądu Rejonowego § 19 ust 6 umowy kształtuje prawa konsumentów – powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Wyrażenie bowiem zgody przez kredytobiorców, aby wszystkie koszty i opłaty związane z programem w trakcie uczestnictwa w Programie – wcześniej niesprecyzowane co do ich wysokości (biorąc pod uwagę, iż przedmiotowy kredyt indeksowany jest do CHF) - były doliczane do kwoty kredytu w trybie podwyższenia bieżącego salda kredytowego w niewątpliwy sposób prowadzi do zwiększenia obciążenia powodów dodatkowymi kosztami (odsetkami) związanymi ze wzrostem kwoty zadłużenia. Postanowienie to stanowi więc niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k. c. Pozwany wykorzystując swoją przewagę kontraktową, uzależnia prawo konsumenta do uzyskania kredytu od wyrażenia zgody na niekorzystne dla siebie warunki umowy.

Powyższe pozwoliło jedynie na uwzględnienie powództwa w zakresie naliczonych przez pozwanego odsetek od doliczonych bez podstawy prawnej do salda kredytu składek ubezpieczeniowych za okres od 2010 r. do 2015 r. Uznanie § 19 ust 6 umowy za abuzywny nie daje bowiem podstawy do przyjęcia naliczenia przez Bank i pobrania samych składek ubezpieczeniowych za bezpodstawne. Powodowie bowiem mieli wystarczający czas na rezygnację z uczestnictwa w programie (...). Skoro do 2015 r. powodowie takiej rezygnacji nie złożyli, nie sposób uznać, iż pozwany nie był uprawniony do żądania uiszczenia przedmiotowych składek ubezpieczeniowych. Zdaniem bowiem Sądu Rejonowego pozwany nie był jedynie uprawniony – wobec uznania abuzywności § 19 ust. 6 umowy – do doliczenia przedmiotowych składek do salda kredytu. W zakresie żądania zatem zwrotu składek ubezpieczeniowych powództwo podlegało oddaleniu.

Odnosząc się do zarzutu pozwanego niewykazania przez powodów uiszczenia odsetek doliczonych do salda kredytu, Sąd Rejonowy wskazał, iż bezspornym jest między stronami, że łącząca je umowa kredytu nr (...) nadal obowiązuje. Tym samym, zdaniem Sądu Rejonowego, niekwestionowanym pozostaje, iż odsetki w kwocie 2533,03 CHF, które na datę doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty stanowiły kwotę 9866,41 zł zostały już uiszczone. W przeciwnym razie umowa zostałaby wypowiedziana przez Bank.

Sąd Rejonowy wskazał, że odsetki od zasądzonego żądania zasądzone zostały na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. od dnia 5 maja 2017 r. tj. od daty doręczenia pisma rozszerzającego powództwo, które należy traktować jako wezwanie do zapłaty.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zawarte w pkt III wyroku znajduje uzasadnienie w art. 100 k.p.c., na mocy którego Sąd Rejonowy dokonał stosunkowego rozdzielenia kosztów.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Rejonowego wniósł pozwany zaskarżając przedmiotowe rozstrzygnięcie w części uwzględniającej powództwo tj. w zakresie punktu 1 wraz ze stosownym rozstrzygnięciem o kosztach.

Zaskarżonemu orzeczeniu pozwany zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy tj.:

a. art. 233 § 1 k. p. c. w postaci uchybienia regułom doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów poprzez :

i. sformułowanie na podstawie treści formularza kredytowego, błędnego wniosku (nie wynikającego z treści tego formularza), że zawiera on pojęcia niejednoznaczne, we fragmencie zawierającym oświadczenia co do sposobu wnoszenia opłat w całym okresie uczestnictwa w Programie (...), z uwagi na posługiwanie się w tym formularzu pojęciem opłat, w zakresie składanych przez powodów deklaracji co do sposobu dokonywania wpłat na poczet składek ubezpieczeniowych, podczas gdy wbrew stanowisku Sądu pojęcie „opłat” nie jest niejednoznaczne a co więcej, w dalszej części tego oświadczenia precyzyjnie wskazano, że oświadczenie to, dotyczy doliczania do kwoty kredytu, składek za ubezpieczenia;

ii. sformułowanie na podstawie treści formularza kredytowego, błędnego wniosku (sprzecznego z treścią tego formularza), że nie zawiera on wyraźnego wskazania okresu, którego dotyczy zobowiązanie doliczenia składek do salda kredytu, podczas gdy wbrew stanowisku Sądu, już w pierwszym zdaniu oświadczenia co do sposobu wnoszenia opłat z tytułu uczestnictwa w Programie (...), wskazano, że sposób ten ma zastosowanie w całym okresie uczestnictwa w tym Programie, który zgodnie z treścią umowy - § 19 ust. 3, ulegał dobrowolnej kontynuacji do czasu złożenia przez klientów oświadczenia o rezygnacji z ochrony ubezpieczeniowej, co w niniejszej sprawie miało miejsce w dniu 3 sierpnia 2015 r.;

co doprowadziło do błędnego uznania, że postanowienie § 19 ust 6 umowy kredytu w zakresie w jakim dotyczyło doliczania składek za lata 2010 - 2015 nie było uzgodnione indywidualnie i spełniało przesłanki uznania go za abuzywne;

b. art. 233 § 1 k. p. c. przez dokonanie oceny materiału dowodowego z pominięciem istotnej jego części tj. wyciągu z warunków ubezpieczenia, który był odebrany przez powodów, co potwierdzili, podpisując stosowne oświadczenie na odwrocie deklaracji przystąpienia do grupowego ubezpieczenia na życie kredytobiorców TU na (...) S.A., w jej punkcie 5, a z którego to wyciągu wynikało, że dochodzi do wydłużenia przedmiotowego ubezpieczenia na kolejne okresy, w razie niezłożenia oświadczenia o rezygnacji z ubezpieczenia przed upływem okresu ubezpieczenia, co doprowadziło do błędnego uznania, że oświadczenie powodów o doliczaniu składek do salda kredytu dotyczyło wyłącznie składek za dwa pierwsze lata (2008-2009), mimo że na etapie składania wniosku kredytowego, zostali oni poinformowani o wydłużeniu przedmiotowego ubezpieczenia na kolejne okresy, w razie niezłożenia oświadczenia o rezygnacji z ubezpieczenia przed upływem okresu ubezpieczenia, a tym samym co skutkowało błędnym uznaniem przez Sąd, że postanowienie § 19 ust 6 umowy kredytu w zakresie w jakim dotyczyło doliczania składek za lata 2010 - 2015 nie było uzgodnione indywidualnie i spełniało przesłanki uznania go za abuzywne;

c. art. 233 § 1 k. p. c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i sformułowanie wniosków nie wynikających z materiału dowodowego, a mianowicie że powodowie zapłacili na rzecz pozwanego kwotę (...) 03 CHF tytułem odsetek naliczanych od części salda kredytu, którą stanowiły doliczane do salda składki na ubezpieczenie spłaty kredytu na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy w ramach Programu (...), za lata 2010 - 2015, podczas gdy roszczenie o zapłatę ww. odsetek jest nieudowodnione ponieważ nie wykazano aby ww. odsetki stanowiły świadczenie nienależne, w wysokości żądanej kwoty;

d. art. 233 § 1 k. p. c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i odmowę wiarygodności dokumentom zawiadomień kierowanych do powodów w 2010 i 2014 r. wraz z harmonogramami spłat ora potwierdzeniami nadania, z tego względu że stanowiły one kserokopie podczas gdy strona powodowa nie kwestionowała ich prawdziwości, a jedynie fakt otrzymania zawiadomień i harmonogramów, co w konsekwencji doprowadziło do bezzasadnego pominięcia ustaleń w przedmiocie zawiadamiania powodów o przedłużającej się ochronie ubezpieczeniowej w latach 2010- 2015 r. oraz o doliczaniu składek do salda kredytu, podczas gdy pozwany okoliczność tę udowodnił a co czyniło niewiarygodnym twierdzenia powodów co do tego, że ich oświadczenie o doliczaniu składek do salda kredytu zawarte we wniosku kredytowym, dotyczyć będzie wyłącznie składek za dwa pierwsze lata (2008-2009), skoro powodowie godzili, akceptowali ich dalsze doliczanie przez okres kolejnych pięciu lat;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego: przepisu art. 385 § 2 zd. 2 w zw. ze zd. 3 k. c. poprzez jego niezastosowanie mimo, że w sprawie miała miejsce incydentalna kontrola postanowienia umownego, w przypadku której, zastosowanie miała reguła, iż postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta, co w konsekwencji wykluczało ustalenie iż postanowienie § 19 ust. 6 umowy kredytu w zakresie w jakim dotyczyło doliczania składek za lata 2010 - 2015, spełniało przesłanki uznania go za abuzywne.

Podnosząc powyższe zarzuty, pozwany wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego Banku kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

Powodowie w odpowiedzi na apelację wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powód zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja wywiedziona przez stronę pozwaną zasługuje na uwzględnienie, choć nie wszystkie zarzuty w niej podniesione okazały się zasadne.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i przyjmuje je za własne, za wyjątkiem ustalenia, iż w okresie od 6 września 2010 r. do 31 grudnia 2016 r. pozwany naliczył i pobrał odsetki od części kapitału dotyczącego składek ubezpieczeniowych z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy w ramach programu (...) w kwocie 2.533,03 CHF. W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na dokonanie powyższego ustalenia, co w konsekwencji przełożyło się na odmienną ocenę wyników przeprowadzonego postępowania dowodowego i doprowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku

Sąd Okręgowy podziela przy tym poczynione przez Sąd Rejonowy rozważania dotyczące abuzywności § 19 ust. 6 łączącej strony postępowania umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF. Sam fakt stwierdzenia abuzywności tych postanowień nie mógł jednakże stanowić podstawy uwzględnienia powództwa w części, w jakiej uczynił to Sąd Rejonowy, albowiem zwrotowi podlegać mogą jedynie środki faktycznie uiszczone na rzecz pozwanego na podstawie zapisów umowy uznanych za abuzywne, nie zaś takie, które jedynie przypisane zostały do salda kredytu.

Odnosząc się zatem do zarzutów apelacji zmierzających do wykazania indywidualnego ustalenia z powodami powyższego postanowienia umowy oraz tego, że nie spełniało ono przesłanki uznania go za abuzywne Sąd Okręgowy wskazuje, iż okazały się one chybione. Argumentacja strony pozwanej w tym zakresie sprowadzała się jedynie do polemiki ze stanowiskiem Sądu I instancji. W ramach dokonywanej kontroli Sąd Okręgowy nie stwierdził natomiast naruszenia reguł swobodnej oceny dowodów. Przedstawienie zaś przez stronę odmiennych wniosków niż wynikają z dokonanej przez Sąd I instancji oceny nie świadczy jeszcze o naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c. Trzeba podkreślić, że stan faktyczny w zakresie treści postanowień umowy nie był między stronami sporny. Spór w tej części sprowadzał się do indywidualnej oceny § 19 ust. 6 łączącej strony umowy. Zatem podnoszenie powyższego zarzutu w kontekście przesłanek z art. 385¹ k.c. jest nieprawidłowe.

W ocenie Sądu Okręgowego przeprowadzona przez Sąd Rejonowy analiza § 19 ust. 6 umowy w świetle art. 385⁽¹⁾ k. p. c. była wyjątkowo szczegółowa i doprowadziła Sąd I instancji do trafnych wniosków, które Sąd Okręgowy w pełni podziela. Niewątpliwie wyrażenie przez kredytoborców zgody, aby wszelkie koszty i opłaty związane z programem (...) wcześniej niesprecyzowane co do ich wysokości (mając na uwadze fakt iż przedmiotowy kredyt indeksowany jest do waluty obcej), były doliczane do kwoty kredytu w trybie podwyższenia bieżącego salda kredytowego. Ustalenie takiego mechanizmu prowadzi do niekontrolowanego przez powodów zwiększenia salda kredytu i obciążenia ich dodatkowymi kosztami w postaci zarówno kosztów ubezpieczenia, jak i odsetek naliczanych od dopisanych do salda kredytu kwot.

Zdaniem Sądu Okręgowego za zasadny należało natomiast uznać zarzut pozwanego dotyczący nieudowodnienia przez powodów roszczenia o zapłatę odsetek od doliczonych bez podstawy prawnej do salda kredytu składek ubezpieczeniowych za okres od 2010 r. do 2015 r. z uwagi na niewykazanie aby naliczone przez Bank odsetki zostały faktycznie uiszczone do chwili wniesienia pozwu. Uwzględnienie tego zarzutu było wystarczające do zmiany zapadłego przed Sądem Rejonowym rozstrzygnięcia i oddalenia powództwa w całości.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy w powyższym zakresie naruszył przepis art. 233 § 1 k.p.c. nieprawidłowo oceniając materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie i niezasadnie uznał, że powodowie zapłacili na rzecz pozwanego kwotę (...)03 CHF tytułem odsetek naliczanych od części salda kredytu. Z pewnością nie świadczy o tym zaświadczenie pozwanego Banku z dnia 27 października 2015 r. Z przedmiotowego zaświadczenia wynika jedynie, że w

okresie od dnia 6 września 2010 r. do dnia 31 grudnia 2016 r., zostały naliczone odsetki od części kapitału dotyczącego składek ubezpieczeniowych w wysokości 2533,03 CHF. Brak jest natomiast podania kwoty odsetek już uiszczonych. Zauważyć przy tym należy, że zaświadczenie powyższe zostało wydane zgodnie z wnioskiem strony powodowej, nie można zatem zarzucić pozwanej, iż udzielając powodowi informacji odnośnie kwoty odsetek nie dochował należytej staranności, czy też próbował wprowadzić powodów w błąd.

Z całą pewnością o fakcie uiszczenia dochodzonej kwoty odsetek nie świadczy okoliczność braku wypowiedzenia umowy kredytowej przez pozwanego Bank, jak uznał to Sąd Rejonowy. Pozwany dopisywał bowiem kolejne składki ubezpieczenia do salda kredytu, a następnie każdorazowo aktualizował harmonogram spłat kredytu. Co za tym idzie spłata odsetek od doliczonych składek ubezpieczeniowych każdorazowo rozkładana była przez pozwanego na cały okres kredytowania. Rata kredytu składa się bowiem dwóch składników: części kapitałowej oraz części odsetkowej. Biorąc zatem pod uwagę, iż powodowie nie spłacili dotychczas całego kredytu, nie sposób przyjąć by uiszcili oni na rzecz pozwanego pełną kwotę odsetek naliczonych od składek ubezpieczenia.

Przychylenie się przez zarówno Sąd Rejonowy, jak i Sąd II instancji do twierdzeń powodów w zakresie oceny kwestionowanego postanowienia umowy w świetle

art. 385¹ k. c. nie może stanowić jedynej podstawy do zasądzenia kwoty dochodzonej pozwem. Żądanie zapłaty tej kwoty znajdować musi bowiem oparcie w art. 410 k. c., z którego treści wynika obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia. Świadczenie jest zaś nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Do powstania zobowiązania dochodzi natomiast w ten sposób, że wzbogacony uzyskuje bez podstawy prawnej korzyść majątkową w wyniku spełnienia świadczenia przez zubożonego. Co za tym idzie żądanie oparte na tym przepisie musi dotyczyć świadczenia już spełnionego.

Zgodnie z art. 6 k. c. ciężar dowodu spoczywa na osobie, która z danego faktu wywodzi skutki prawne. Normą procesową dla wskazanego przepisu materialnego jest art. 232 k. p. c, zgodnie z którym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Obowiązek ten ma charakter procesowy, co oznacza, iż nie może być on od strony wyegzekwowany, jednakże zaniechanie udowodnienia swoich roszczeń może skutkować ujemnymi sankcjami nawet w postaci negatywnego dla danej strony wyniku procesu. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 18 stycznia 2012 roku, I ACa 1320/11). W niniejszej sprawie niewątpliwie ciężar udowodnienia wysokości dochodzonego pozwem roszczenia jak również tego, że odsetki naliczone od salda kredytu powiększonego

o składki ubezpieczenia stanowiły świadczenie nienależne spoczywał na powodach. W ocenie Sądu Okręgowego powodowie nie podołali temu obowiązkowi i wykazali by uiszcili na rzecz pozwanego kwotę 2533,03 CHF tytułem ww. odsetek. Nie zaszyły zatem podstawy do zasądzenia żądanej kwoty od pozwanego i powództwo w tym zakresie podlegało oddaleniu.

Sąd Okręgowy nie miał przy tym podstaw do samodzielnego ustalenia, jaka część kwoty odsetek została rzeczywiście uiszczona przez powodów. Inicjatywa dowodowa w tym zakresie niewątpliwie należała do powodów. Podkreślić przy tym należy, iż pozwany w toku procesu sygnalizował brak wykazania zasadności żądania. Powodowie konsekwentnie jednak dochodzili zasądzenia na ich rzecz odsetek naliczonych, nie zaś uiszczonych.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy stwierdził, że zachodzą podstawy do uwzględnienia apelacji. Z tego względu Sąd Okręgowy na podstawie

art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, oddalając powództwo w całości.

Konsekwencją zmiany orzeczenia Sądu I instancji jest zmiana rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania przed Sądem Rejonowym. O kosztach tych Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty te złożyły się opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika ustalone zgodnie z § 2 pkt 5 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu z dnia wniesienia pozwu.

O kosztach postępowania w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k. p. c. Na koszty te złożyły się opłata od apelacji w wysokości 494 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika profesjonalnego ustalone na podstawie § 10 ust. 1 pkt. 1

w zw. z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu z dnia wniesienia apelacji.